

Михайлов В. В.

ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ

Методичні рекомендації
до самостійної роботи

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного

Кафедра суспільно-гуманітарних наук

ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр»

заочної форми навчання

з галузі знань 07 «Управління та адміністрування»

Мелітополь, 2020

УДК 94 (477)
Історія та культура України. Методичні рекомендації до самостійної роботи
для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» заочної форми навчання з
галузі знань 07 «Управління та адміністрування» / Укладач В.В. Михайлов.
Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2020. 50 с.

Рецензент:

Крилова А. М. – доцент кафедри історії, археології і філософії
Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана
Хмельницького, кандидат історичних наук

Г.Г. Тараненко – доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук Таврійського
державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного,
кандидат педагогічних наук

Розглянуто та рекомендовано до друку на засіданні кафедри суспільно-
гуманітарних наук

« 22 » лютого 2020 р., протокол № 6 .

Затверджено вченою радою ННІ ЗУП

« 11 » березня 2020 р., протокол № 6 .

Методичні рекомендації до самостійної роботи розроблені відповідно до
робочої програми з дисципліни «Історія та культура України» для здобувачів
ступеня вищої освіти «Бакалавр» заочної форми навчання з галузі знань 07
«Управління та адміністрування» Таврійського державного агротехнологічного
університету імені Дмитра Моторного. Матеріали містять програму
дисципліни, методичні рекомендації, основні терміни, тестові і перелік
найважливіших подій, список літератури.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Структура самостійної роботи.....	7
Самостійна робота № 1. Первісне суспільство і перші державні утворення на території України	8
Самостійна робота № 2. Княжа доба на українських землях.....	11
Самостійна робота № 3. Литовсько-Польська доба на українських землях.....	15
Самостійна робота № 4. Українська національна революція XVII ст.....	18
Самостійна робота № 5. Україна у складі Російської та Австрійської імперій у пер. пол. XIX ст.....	21
Самостійна робота № 6. Українська революція та боротьба за збереження державної незалежності України (1917-1921 рр.)	24
Самостійна робота № 7. Радянська модернізація України у 1929-1938 рр.....	30
Самостійна робота № 8. Український народ у подіях II світової війни.....	34
Самостійна робота № 9. УРСР в період кризи радянського ладу (др. пол. 60-х – пер. пол. 80-х рр. XX ст.).....	39
Самостійна робота № 10. Україна в умовах незалежності.....	43
Шкала оцінювання	47
Додаткова література.....	48
Інформаційні ресурси.....	49

ВСТУП

В умовах глибокої трансформації українського суспільства, суттєво ускладненої системною внутрішньою кризою, болісним звільненням від одіозних нашарувань радянської спадщини, дедалі зростає значущість соціально-гуманітарної компоненти у формуванні нової генерації дипломованих фахівців. Йдеться про засвоєння студентством під час навчання в університеті фундаментальних світоглядних орієнтирів, морально-етичних і духовних традицій українського народу, загальних імперативів свободи, добра, краси, толерантності, справедливості. Саме цей спадкоємний зв'язок поколінь у поєднанні із солідною фаховою підготовкою, «міцним внутрішнім стрижнем» людини є результатом її постійного виховання, «вигранювання» в ній загальноприйнятих рис культурної, інтелігентної особистості, громадянина, в усі часи та епохи був і залишається запорукою прогресивного поступу цивілізації.

Донедавна суспільно-гуманітарні курси «Історія України» та «Історія української культури» викладалися як окремі дисципліни. Проте під впливом імплементації положень нового Закону України «Про вищу освіту», передусім в частині оптимізації освітнього процесу, помітного скорочення аудиторного навантаження у студентів і загального навчального у викладачів, в багатьох ВНЗ ці дисципліни цілком логічно почали з'єднувати в один цілісний навчальний комплекс під назвою «Історія та культура України», що зрештою, і спонукало до написання навчального посібника. Матеріали видання допоможуть студентам комплексно осягнути й засвоїти непрості перипетії української історії і культури від стародавніх часів до сьогодення.

Мета вивчення курсу – засвоєння та розуміння студентами історії виникнення та формування українського народу та української державності, утвердження національної самобутності, висвітлення політичної діяльності соціальних груп в Україні на відповідних етапах історичного розвитку; вивчення здобутків української матеріальної та духовної культури від її витоків до сьогодення, визначення ролі і місця вітчизняної культури у світовій та європейській культурній спадщині.

Завдання курсу полягає в тому, щоб на основі наукових принципів, насамперед, принципу історизму, поглядів учених істориків, прогресивних вітчизняних та зарубіжних авторів, об'єктивно вивчити явища та процеси в історії суспільно-політичного і культурного життя України в зв'язку з розвитком світової цивілізації; сформулювати громадянські якості – патріотизм та повагу до Батьківщини; показати роль народу і окремих особистостей в

розвитку суспільства; пізнати моральні і етичні цінності людства в їх розвитку, зрозуміти такі категорії, як честь, обов'язок перед суспільством.

При вивченні дисципліни студент повинен:

Знати_

- поняття про місце курсу в системі гуманітарних наук, його предмет і завдання, методи історичного дослідження та наукову періодизацію;
- особливості розвитку людського суспільства на території України у доісторичні часи, проблеми у дослідженні етногенезу слов'ян;
- соціально-політичний і економічний устрій держав Київська Русь та Галицько-Волинської держави у часи їх становлення, розквіту і занепаду;
- причини та наслідки втрати українським народом своєї державності й захоплення його земель Литовським князівством і Польщею, еволюцію соціально-економічного і політичного життя українських земель у XIV – XVII ст.;
- причини виникнення українського козацтва та його роль в суспільно-політичній історії України, процес становлення та еволюцію козацької державності кінця козацької державності та значення договору з Московією 1654 р. для подальшої долі України;
- суспільно-політичний та економічний розвиток України в умовах відсутності державності XIX – початку XX ст., та особливості політичної боротьби в період української революції у 1917 – 1920 рр., - українське питання в міжнародній політиці напередодні та на початку Другої світової війни, особливості суспільно-політичної ситуації в Україні, законодавче оформлення кордонів України;
- соціально-економічні процеси та політичне становище в Україні у другій половині 40-х - першій половині 80-х років;
- досягнення та проблеми розвитку державності України в сучасних умовах;
- основні поняття культури, її функції та роль у формуванні особистості, теоретичні джерела формування української культурологічної думки, особливості та специфіку розвитку української культури;
- набутки матеріальної і духовної культури українського народу; закономірності виникнення, розвитку та функціонування культур регіонів України, їх взаємозв'язок і наступність;
- досягнення, місце та роль української культури в контексті світової культури.

Вміти_

- користуватися науковою літературою в процесі підготовки до

- семінарського заняття та при написанні реферату;
- логічно та доказово усно викласти матеріал, відповіді на поставлені питання;
 - використовуючи наукову літературу, проводити аналіз різних поглядів істориків щодо місця Київської держави в історії українського народу та етногенезу українців;
 - на підставі аналізу історичних фактів виявляти причини руйнування української державності та особливості існування українського народу під владою Литви та Польщі у XIV – XVII ст.;
 - на основі наявних наукових джерел, визначити досягнення і хиби козацької державності та місце козацтва в політичній Історії України;
 - виявити причини піднесення національного руху в Україні наприкінці XIX - початку XX ст., особливості у становленні українських партій та аналізувати їх програми, втілення програмних положень у практичній діяльності в роки української національно-демократичної революції 1917 –1920-хрр.;
 - визначити причини та наслідки соціалістичних перетворень в Україні у 20-х – 30-х рр. XX ст., виявити витoki українського націоналізму і особливості практичної діяльності ОУН; показати місце і роль українського народу у роки Другої світової війни;
 - аналізувати суспільно-політичні та економічні процеси в Україні 40-х 80-х рр. і виділити основні причини необхідності змін; на підставі аналізу історичних фактів та сучасної суспільно-політичної і економічної ситуації в Україні робити певні прогнози щодо подальшого розвитку України, бачити за програмними положеннями реальну діяльність українських партій у розв'язанні проблем нашого суспільства;
 - утверджувати гуманістичні ідеї, моральні та етичні засади у процесі здійснення професійної діяльності;
 - орієнтуватися в основних етапах розвитку та еволюції української культури та теоретичних формах рефлексії над нею;
 - берегти і примножувати культурні надбання українського народу, визначити роль української культури у контексті всесвітнього процесу та її місце і значення у системі загальнолюдської цивілізації.

СТРУКТУРА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1		
1	Первісне суспільство і перші державні утворення на території України	6
2	Княжа доба на українських землях	8
3	Литовсько-Польська доба на українських землях	8
4	Українська національна революція XVII ст	8
5	Україна у складі Російської та Австрійської імперій у пер. пол. XIX ст	8
Змістовий модуль 2		
6	Українська революція та боротьба за збереження державної незалежності України (1917-1921 рр.)	8
7	Радянська модернізація України у 1929-1938 рр	8
8	Український народ у подіях II світової війни	8
9	УРСР в період кризи радянського ладу (др. пол. 60-х – пер. пол. 80-х рр. XX ст.)	8
10	Україна в умовах незалежності	8
Разом		78

Самостійна робота № 1.

Тема 1. Первісне суспільство і перші державні утворення на території України.

Мета вивчення: визначити особливості господарського та соціального устрою первісного населення на теренах України; проаналізувати особливості первісних культур на території України, охарактеризувати культуру трипільців, кіммерійців, скіфів сарматів та східних слов'ян.

План

1. Первісне суспільство у кам'яну добу.
2. Скотарі та землероби в енеоліті та добі бронзовій.
3. Ранній залізний вік. Перші держави на території України.
4. Етногенез та культура східних слов'ян.

Література

- Бойко О.Д. Історія України. К.: Академвидав, 2007.
- Винокур О., Трубчанінов С. Давня і середньовічна історія України. К., 1996.
- Греченко В. А. Історія світової та української культури. К.: Літера ЛТД, 2005. 464 с.
- Гудзь В.В. Історія України. К.: Видавничій дім «Слово», 2003.
- Залізник Л. Первісна історія України. К., 1999.

Методичні рекомендації

Готуючись до висвітлення першого питання плану, бажано звернути увагу на такі Готуючи відповідь на *перше питання*, бажано підготувати стислу, але змістовну характеристику кожного з періодів розвитку первісного суспільства, визначити його характерні риси, пояснити зміст неолітичної революції. Особливу увагу доцільно приділити пам'яткам Трипільської культури на території України.

Зміст *другого питання* передбачає розгляд основних археологічних культур мідно-кам'яного віку та доби бронзи. Енеолітична епоха позначилася принциповими змінами у господарстві (орне землеробство), що призвело до революційних змін у суспільних відносинах (перехід до патріархату). Окремо необхідно зупинитись на з'ясуванні ролі трипільської культури на етно- та культурогенезі українського народу. При розгляді особливостей доби бронзи варто проаналізувати господарські, суспільні та етнокультурні аспекти розвитку населення українських земель. Необхідно підкреслити, що на теренах України в епоху бронзи, відповідно до природничо-кліматичних умов, склалися три культурно-господарські зони. Кожна з них відрізнялася етнічним складом населення та господарською діяльністю.